

De vangst van Moen Djasidin

Ismene Krishnadath

Deel Een

Moen Djasidin had alleen nog maar het dorp en dus eigenlijk niemand. Twee jaar geleden, bij de dood van Mae, hadden de mannen geholpen het graf te delven. De moulvi leidde hem door de rituelen en de vrouwen zorgden voor het eten. Daarna hadden ze hem gelaten, waren teruggevallen in hun gewone afstandelijkheid, een beetje neerbuigend, sommigen medelijdend, anticiperend op het lot dat hem wachtte, niet ter wille er verandering in te brengen.

De Djasidingrond met het huis van langgeleden geverfde planken lag dicht bij de weg dan bij het water. Geen wonder dat zoveel Djasidins de halte hadden opgezocht, waar je de bus naar de stad kon stoppen. Weg van put en houtskoolvuur, brandende zon, modder aan je voeten, harde eelthanden en eeuwig de lucht van vis. Verse vis, nog zout van zee, opengereten vis, kriebelende garnalen, visafval, rotte vis, vuur, houtskool, vis in zout, grote plastic zeilen met garnalen uitgespreid in de zon. Ze waren niet teruggkeerd en Moen kende ze alleen uit verhalen, die steeds minder verteld werden. De Djasidinfamilie van Spieringshoek bestond toen hij geboren werd uit Pae, Mae en zichzelf. Niet dat Moen er moeite mee had. Hij hield van het huisje met de twee kamers, bijkeuken en balkonnetje, van het erf met de zoete geur van nangkavruchten, van de boot, van de rivier die je bracht naar de mond die zoende met een andere rivier, van de zee daarachter, van de wriemelende vissen die de boot vulden. Hij hield van Pae en Mae voor wie hij het licht in hun leven was en toen zijn verplichte schooljaren erop zaten waren zij het met wie hij de dagen doorbracht. Tot Soemartie kwam.

Ze was mooi, sprak nooit tegen en als Moen een cadeautje voor haar meebracht lachte ze dankbaar met de hoeken van haar mond. Ze kon schoonmaken, ook vis. Ze kon planten en koken, leerde binnen een mum van tijd vis te roken en garnalen te drogen. Ze was de hoop van de Pae Djasidin. Hij kon zijn geluk niet geloven toen een beschaafd uitzijnde man uit Mariënborg, zo iemand die elke vrijdag naar de moskee gaat, een kennis van een van de vissers op de pier, vertelde van zijn pleegdochter die de huwbare leeftijd had bereikt en een goede echtgenoot nodig had. In die tijd was ook Moen klaar om een gezin te stichten en Pae had al voorzichtig geprobeerd de vaders met huwbare dochters te polsen. Liever vandaag dan morgen had hij een kleinkind op schoot. Moen was de laatste loot in zijn lijn, tot nu toe de enige die na hun dood de graven van hem en Mae kon verzorgen en op de voorgeschreven tijden de offerandes brengen om hun geesten in het hiernamaals te behoeden voor verzwakking en eeuwige dood.

Hij hapte toe. De bruidschat viel mee. Twee balen gedroogde garnalen en een geldbedrag. De balen garnalen stonden gelijk aan de opbrengst van twee maanden vangst. De visopkoper gaf Pae een lening. De gouden armband die Mae mee had genomen toen ze met Pae was getrouwd leverde het geldbedrag op. Het dorp leefde mee met de Djasidins. Rijst, kruiden, suiker, zout, de kippen en hun nieuwe kleren voor de bruiloft kreeg hij op rekening. De burens brachten fruit, kokosnoten, cassave, groente, tjapar en een deel van hun visopbrengst. Een legertje vrouwen hielp koken en bakken en de mannen van het dorp versierden huis en erf met sierhekken van bamboe en palmladeren. Ze kaptten bananenbladeren en timmerden lange tafels en banken voor de gasten. In die tijd barstte de hoop op nieuw leven zowat uit zijn voegen in de harten van de Djasidins.

‘Ik ga trouwen,’ vertelde Moen aan iedereen die het wilde horen.

‘Kom naar de bruiloft.’ Mae maakte een speciale ronde om de vrouwen van het dorp uit te nodigen.

‘Straks ben ik opa,’ djaft Pae tegen alle mannen, vooral tegen hen waarvan hij wist dat ze dachten het Djasidinzaad niets waard was.

Pas na de bruiloft, toen Soemartie definitief haar intrek had genomen in het huis, merkten ze dat er droefheid om haar hing en dat haar donkere pupillen peilloos diep waren. Toen ze Pae had bediend, de keren dat hij naar Mariënborg was geweest voor de onderhandelingen, had ze haar wimpers neergeslagen, zoals het een huwbare bruid betaamt. Lange, zijdezachte wimpers, diepzwart. De droefenis merkte je pas op als je bij haar stilstond. Daar was geen tijd voor geweest. Er moest zoveel geregeld worden. De pleegouders hadden niets dan goed gesproken over Soemartie. Achteraf bedacht Pae dat ook zij haast hadden met de bruiloft.

‘Is ze nog niet zwanger?’ Moen kende het antwoord. Haar navel was na zes maanden huwelijk nog steeds die smalle put in een vlak landschap. Toch stelde hij haar dezelfde vraag, ‘s avonds toen ze naast elkaar lagen op hun zachte, met gedroogd gras gevoerde mat. ‘Soemie, is er al beweging in je buik?’ Hij wilde geen schuld in zijn woorden leggen, maar nog voordat hij ze had uitgesproken wist hij dat Soemartie de vinger naar zichzelf wees. Ze was van Mariënborg. Ze kende de dorpsroddel niet, het gegiechel over de Djasidins, met hun spermazwakte. Ze gaf geen antwoord. Alleen haar mondhoeken bewogen naar beneden. Die nacht stootte hij harder dan anders bij haar naar binnen en toen hij de warmte van zijn vocht voelde, bad hij dat zijn zaad vrucht mocht dragen. Toen hij ’s morgens zijn ogen opsloeg, keek hij in de peilloze diepte van Soemarties ogen. Hij wist niet hoelang ze al zo had gelegen. Zo met haar elleboog steunend op de mat en haar hoofd rustend in haar hand, haar gezicht vlak bij het zijne. Misschien wel de hele nacht.

‘Ik weet niet wie mijn ouders zijn,’ zei ze.

‘Je bent wees,’ knikte hij. ‘Bapak Ramin en zijn vrouw hebben je opgevoed.’

‘Ik ben een vondeling.’ Soemarties stem was vlak, alsof het over een ander ging.

Moen streelde het haar dat langs haar gezicht naar beneden viel. Haar ogen hadden een on-Javaanse amandelvorm. ‘Ik lag in de busi busi, dicht bij de zwamp,’ ging ze door, vastbesloten haar verhaal af te maken. ‘Mijn navelstreng was nog nat. Maar een hengelaar heeft me gevonden, nog voor de kaaiman en de boma.’

Moen kuste haar troostend op haar neus. De ogen bleven peilloos.

‘Ik kan je geen kind geven. Ik weet niet waar ik vandaan kom. Misschien ben ik wel duivelsbroed.’

‘Ssst,’ deed Moen verschrikt en hij legde zijn hand op haar mond. ‘Laat Pae je niet horen.’ Soemartie had nog nooit zolang achter elkaar over zichzelf gesproken en het was de laatste keer dat ze het deed. Vaak dacht hij dat het een boze droom was. Ze wist toch dat ze haar in de familie hadden opgenomen om kinderen te maken.

De stemming in het huis sloeg om. Er was nog maar een ding dat telde: de schoot van Soemartie. Dat was al zo toen ze nieuw in hun leven was, maar de vreugdevolle verwachting veranderde in een angstig registreren van elke nieuwe menstruatie.

Mae kookte soep van koebie-ogen, met veel peper, om ze heet te maken. Ze vroeg naar kuit van vers gevangen sjarki en maakte er sambal, die ze over hun rijst strooide. Ze zogen rauwe schildpadeieren tot Soemartie ervan braakte. Mae masseerde hun lendenen met zoete olie en probeerde met hete zitbaden alle ongerechtigheden uit Soemarties baarmoeder te stomen, zodat het eitje zich kon nestelen in een reine omgeving. Vrienden van Pae gaven Moen het advies om verschillende standen uit te proberen. Misschien zou het lukken als hij er van achteren inging.

Na een jaar waren de schulden van de bruiloft afgelost. Pae gaf een slametan om de Almachtige gunstig te stemmen en zijn dankbaarheid te tonen voor alles wat goed ging in hun leven en te bidden voor het enige dat hen nog ontbrak. Het was de aanzet voor een reeks raadplegingen buiten de kring van hun kleine gezin en de naaste dorpsgenoten. Eerst was daar de dukun, die alles wat Mae al had gedaan herhaalde, hier en daar een variatie invoerde en tenslotte voorstelde naast de jaarlijkse ramadan een extra maand te vasten. Zowel Soemartie als Moen waren kerngezond, dus de onvruchtbaarheid moest met hun hoger leven te maken. De onthouding zou hun geest zuiveren en de weg vrijmaken voor een levensvatbare vereniging. Heel even flikkerde het zwart van Soemarties pupillen toen de dukun dat zei. Haar mondhoeken trokken recht. Een harde streep. Moen wist dat haar hoger leven niet klaar was voor de vereniging.

Ze werd niet zwanger. Na de dukun volgde de pandit, die gele strepen op haar lijf schilderde, haar met bloemslingers omhing en veel te intiem over haar geslacht streekte. Toen de bonuman, die haar knieën en gezicht met pemba wit pleisterde en steeds maar meer sterke drank vroeg voor Moeder Aarde. De laatste was de dokter met de witte jas en de bril. Hij rekte Soemarties vagina op met koud staal, spoot Keuls water naar binnen, en groef met zijn gehandschoende hand naar haar eierstokken. Ze wachtten maanden op onderzoeksresultaten, waar niemand iets zinnigs mee kon. Tenslotte gaf hij haar pillen die haar bloedingen ontregelde, wat hoop deed flikkeren in de ogen van Pae en Mae. Moen kon de zwaarte om zijn vrouw niet meer verdragen. Zijn liefde vervormde zich nauwelijks merkbaar in afkeer en 's nachts beklom hij haar steeds vaker met tegenzin. Pae's haar werd dun en grijs, lijnen van constante zorg drukten zijn voorhoofd naar beneden en maakten groeven langs zijn neusvleugels. Moen miste zijn heldere lach en de opwindning in zijn stem als hij iets nieuws had bedacht. Zodra hij kon, vluchtte hij de zee op.

Fragment uit Ismene Krishnadath & Raquel Yhap, *De vangst van Moen Djasidin*, Publishing Services Suriname, 2009.

Dit fragment mag enkel gebruikt worden voor educatieve doeleinden en niet verder worden verspreid.